

TỰ TÌNH (BÀI II)

1. Soạn câu 1 trang 19 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

Bốn câu thơ đầu cho thấy tâm trạng buồn tủi, xót xa, ngao ngán trước thực tại, trước duyên phận hẩm hiu.

- Thời gian: đêm khuya => là khoảnh khắc mà tâm hồn nhạy cảm hay có những suy tư, thời gian mà khiến tâm trạng buồn càng thêm buồn.
- Không gian: trống trải, mênh mông, vắng lặng với tiếng trống cầm canh
- Từ "văng vẳng" diễn tả sự xuất hiện của tiếng trống cầm canh đêm khuya tô đậm thêm sự vắng lặng của không gian đồng thời hợp với từ "dồn" diễn tả bước đi vội vàng, gấp gáp của thời gian → tiếng lòng thổn thức là tâm trạng rối bời của Xuân Hương trước bước đi của thời gian.
- Từ "trơ" được đặt ở đầu câu bằng nghệ thuật đảo ngữ => nói được bản lĩnh nhưng lại cũng thể hiện được nỗi đau của nhà thơ. Trơ là tủi hổ, là bẽ bàng. Nhưng "trơ" với Hồ Xuân Hương còn là sự thách thức.
- Từ "cái hồng nhan": Từ "hồng nhan" thường dùng để nói về dung nhan thiếu nữ, nhưng tác giả lại cho đi cùng với từ "cái" => gọi sự rẻ rúng, mỉa mai.
- Từ "say lại tỉnh" => gọi lên cái vòng luẩn quẩn, cả câu thơ "chén rượu hương đưa say lại tỉnh" như diễn tả cái vòng quẩn quanh, tình duyên như là một trò đùa của con tạo, càng say lại càng tỉnh càng thấm thía nỗi đau, số phận càng xót xa cho chính bản thân của mình.
- Hình tượng: Trăng sắp tàn (bóng xế) mà vẫn Khuyết chưa tròn với thân phận của nữ sĩ đã thể hiện rõ bi kịch của nữ sĩ: Tuổi xuân đã trôi qua vậy mà đường tình duyên còn dang dở, trăm bề chưa toàn vẹn => phận hẩm duyên ôi

2. Soạn câu 2 trang 19 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

Hình tượng thiên nhiên: độc đáo, khác thường, phá vỡ trật tự thông thường.

- Phép đảo ngữ: vị ngữ (xiên ngang mặt đất, đâm toạc chân mây) đứng trước vị ngữ (rêu từng đám, đá mấy hòn).
- Đảo trật tự từ: danh từ trung tâm (rêu, đá) đứng trước các từ chỉ loại, chỉ lượng (từng đám, mấy hòn).

⇒ Tâm trạng, thái độ của nhà thơ trước số phận: bất mãn, muốn bứt tung, muốn vùng vẫy.

3. Soạn câu 3 trang 19 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

- Hai câu kết nói lên tâm trạng chán chường và buồn tủi của nữ sĩ trước vòng xoay của con tạo.
- Từ xuân ở đây mang hai nghĩa: vừa là mùa xuân vừa là tuổi xuân. Mùa xuân đi rồi mùa xuân trở lại với thiên nhiên, nhưng tuổi xuân qua rồi sẽ không trở lại với con người.
- Từ "lại" thứ nhất nghĩa là thêm lần nữa, từ "lại" thứ hai nghĩa là trở lại. Như vậy, sự trở lại của mùa xuân đồng nghĩa với sự ra đi của tuổi xuân.
- Nghệ thuật tăng tiến: Mạnh tình - san sẻ - tí - con con : nhấn mạnh vào sự nhỏ bé dần làm cho nghịch cảnh càng éo le hơn: đã bé lại càng thêm ít ỏi nên càng xót xa tội nghiệp.

4. Soạn câu 4 trang 19 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

- Bi kịch duyên phận: dở dang, cô lẻ.

- Trơ cái hồng nhan với nước non; Vàng trăng bóng xế khuyết chưa tròn; Ngán nỗi xuân đi xuân lại lại; Mảnh tình san sẻ tí con con.

- Khát vọng sống, khát vọng hạnh phúc.

- Xiên ngang mặt đất rêu từng đám; Đâm toạc chân mây đá mấy hòn.
- Song song với ý thức về duyên phận dở dang là khát vọng cuộc sống hạnh phúc tròn đầy.

5. Soạn câu luyện tập trang 20 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

- Giống nhau:

- Điều sử dụng thơ Nôm đường luật

- Điều là tác giả tự nói lên nỗi lòng vừa buồn tủi, xót xa vừa phẫn uất trước duyên phận
- Điều thể hiện được tài năng sử dụng tiếng Việt độc đáo. đặc biệt là khi sử dụng các từ ngữ làm bổ ngữ và định ngữ.

- Khác nhau:

+ Tự tình I:

- Là thái độ phản kháng, thách đố với duyên phận mạnh mẽ hơn - là tâm trạng của một cô gái trẻ.
- Cảm xúc trong Tự tình I là nỗi niềm của nhà thơ trước duyên phận hẩm hiu, nhiều mất mát, trước lẽ đời đầy nghịch cảnh, đồng thời cũng là sự vươn lên, thách đố trước số phận.

+ Tự tình II:

- Là tinh thần phản kháng nhưng có phần chán chường, ngậm ngùi cho tình duyên không trọn vẹn - là nỗi niềm của một người phụ nữ từng trải.
- Là sự thể hiện của bi kịch duyên phận muôn màng, cố gắng vươn lên nhưng cuối cùng cũng không thoát được bi kịch.